

BATI SANATINDA JAPON SANATININ İZLERİ VE KATSUSHİKA HOKUSAI'NİN ESERLERİNİN GÜNÜMÜZ SANATINDA YENİDEN YORUMLANMASI

PINAR CEYLAN

ÖZ

Sanatta etkileşim, geçmişten günümüze sanat tarihindeki tüm dönemlerde varolmuştur. Sanatçı, yaşadığı olaylardan, kültürel öğelerden, geçmiş dönemdeki sanat eserlerinden etkilenir. Bu etkileşimler sanatçıların sanatta yeniden yorumlama ve esinlenme eğilimlerini tetikler. Çalışmanın amacı, 1850'li yıllarda batı sanatında ortaya çıkan Japonizm sanat akımından çağdaş sanata Japon sanatının sanattaki etkilerinin araştırılmasıdır. Günümüz batı sanatında en çok yeniden uyarlanan Japon sanatçı Katsushika Hokusai'nin eserlerine odaklanılmıştır. Japonizm sanat akımı, Empresyonist sanatçıların Japon sanatından etkilenmeleri ve eserlerinde Japon sanatını yeniden yorumlamaları sonucunda ortaya çıkan bir sanat akımıdır. Kültürlerarası etkileşim biçimi olarak batı sanatçılarının Japon sanatına yaklaşımları incelenmiştir. Makale; Van Gogh, Pablo Picasso, Edgar Degas, James Whistler, Ushio Shinohara, Consuelo Castaneda, Nara Yoshitomo, Banksy, Dominic Swords, Ai Weiwei, Shiriagari Kotobuki, Lin Onus gibi Japon sanatını yeniden yorumlayan Japonizm sanat akımının sanatçılarından en güncel çağdaş sanatçılara konuyla ilgili seçilen önemli eserlere odaklanılarak sınırlandırılmıştır. Makalenin oluşmasıyla tespit edilen bulgular sonucunda; Japon sanatının yeniden yorumlanması ve kültürlerarası etkileşimin geçmişten günümüze sanatta süregelen bir olgu olduğu görülmektedir. Makale, Japonizm döneminden çağdaş sanata ve Katsushika Hokusai'nin yeniden uyarlanan eserlerine odaklanmasıyla literatürde konuyla ilgili Türkçe kaynağın az olması açısından katkıda bulunabilir. Bazı sanat çevrelerinde önceden ortaya konulmuş bir sanat eserinin yeniden yorumlanması çoğunlukla taklitçilik ile karıştırılabilmektedir. Taklit ile sanatta yeniden yorumlama arasındaki tanımlamaların birbirinden ayrıştırılabilmesi ve bu tarzda ortaya çıkan eserlerin sanattaki önemi vurgulanmak istenmiştir. Yöntem olarak literatür taraması yapılmıştır. Ulusal, uluslararası basılı yayınlardan ve internet kaynaklarından yararlanılmıştır. Eser görselleri ve bilgi kaynakları için sanat müzelerinden, sanat galerilerinden, sergi kataloglarından ve sergilerden faydalanılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Japon Sanatı, Ukiyo-e, Yeniden Yorumlama, Katsushika Hokusai , Japonizm.

* Çalışmada herhangi bir destek ve teşekkür beyanı veya çatışma beyanı yoktur.

TRACES OF JAPANESE ART IN WESTERN ART AND THE APPROPRIATION OF KATSUSHIKA HOKUSAI'S WORKS IN CONTEMPORARY ART

PINAR CEYLAN

ABSTRACT

Interaction in art has been an inevitable situation in all periods of art history from past to present. The artist is in constant interaction with his environment, consciously or unconsciously and affected by the events, cultural elements and works of art from the past. The aim of the study is to investigate the effects of Japanese art on art from the Japanese art movement that emerged in western art in the 1850s to contemporary art. The focus is on the works of Japanese artist Katsushika Hokusai, which is the most re-adapted in contemporary western art. The approaches of western artists to Japanese art as a form of intercultural interaction are examined. The reinterpretation of a previously created work of art can often be confused with imitation. It is aimed to distinguish the definitions between imitation and reinterpretation in art, by examining the works of important artists, and by focusing on the reinterpretation of Japanese art, and to emphasize the importance of the works that emerged in this style. This article, focuses on the re-adaptation of Japanese art from past to the present in parallel with the multiculturalism trend in contemporary art, can contribute to the lack of Turkish resources on the subject in the literature. The analysis and artistic approaches of the reinterpretation Japanese art works of artists such as Van Gogh, Pablo Picasso, Edgar Degas, James Whistler, Ushio Shinohara, Consuelo Castaneda, Nara Yoshitomo, Banksy, Dominic Swords, Ai Weiwei, Shiriagari Kotobuki, Lin Onus. The article can contribute to the lack of Turkish resources on the subject in the literature by focusing on contemporary art from the Japanese period and the re-adapted works of Katsushika Hokusai. In this study, literature review was conducted as a method. National and international printed publications and internet resources were used. Art museums, catalogues and exhibitions were used for artwork visuals and information resources. As a result of the findings determined by the creation of the article; reinterpretation and intercultural interaction in art have been a continuing phenomenon from the past to the present.

Keywords: Japanese Art, Ukiyo-e, Appropriation, Katsushika Hokusai, Japonism.

1. GİRİŞ

Günümüz sanatında eski dönemlerdeki başyapıtlar yorumlanarak yeniden karşımıza çıkmaktadır. Yeniden yorumlanan bu eserler, geçmiş dönemlerin izlerini taşırlar. Geçmiş ve güncel sanatı birarada içinde barındırarak yeni bir bakış ve ifade biçimi ortaya koyarlar. Sanatta etkileşim insanoglunun varoluşundan bu yana süregelen bir olgu olmuştur. Ressam

Van Gogh (1853-1890) kardeşi Theo'ya yazdığı mektubunda bir sanatçı olarak usta sanatçıların eserlerinden etkilenmesinin öneminden bahseder; "Usta sanatçıları inceleyip onları anlamaya çalıştık mı, bir an gelir ki hepsini realitenin kendisinde buluruz. Demek istiyorum ki, onlar gibi görmeye, onlar gibi duymaya alıştık mı, onların yarattıklarını gerçekten var olan nesnelere gibi görürüz" (Erhat, 2017, s. 44). Japon sanatı da farklı yaklaşımıyla birçok sanatçıyı etkilemiştir. Japonya, yüzyıllar boyunca tüm dünyadan izole olarak yaşamıştır. Batı ülkelerine 1850'lerde açılmıştır. Avrupa'da Japon kültürüne karşı olağanüstü bir hayranlık oluşmuştur (Oddam, 2015, s. 30). Batılı sanatçılar Japon kültüründen çok etkilenmiştir. Berlin Duvarının yıkılması ve SSCB'nin dağılmasıyla dünyada küreselleşme ortaya çıkmıştır. İnternetin ve teknolojik gelişmelerin hızlanması dünya çapında kolay iletişimi yaygınlaştırmıştır. (Heartney, 2011, s. 292). Dünyada yaşanan küreselleşme ile birlikte sanat alanında da farklı kültürlerin bir aradalığı görülür. Çağdaş sanatta yaşanan kültürlerarası yaklaşım globalleşen dünyada sanatçıların seçtikleri konularda da çok çeşitliliği, çok kültürlülüğün bir arada olmasına sebep olmuştur. Günümüz sanatçılarının kendi kültürlerinden ve başka kültürlere olan ilgisi, yeniden yorumlama olarak sanatta görünüm kazanmıştır. Bu makalede Japon sanatının sanattaki yeniden yorumlama eğilimlerinin nedenleri sorgulanmıştır. Dünyanın önemli sanat çevrelerinde kabul gören çağdaş sanatçıların ve batı sanatında bilinen en çok yeniden yorumlanan Japon sanatçı Katsushika Hokusai'nin konuyla ilgili yorumlanan eserlerinden örnekler seçilerek analizler yapılmıştır. Japon sanatından yeniden yorumlanan en güncel eserlerin makalede araştırılmasıyla gelecekteki sanat araştırmaları için literatürde kaynak oluşturması amaçlanmıştır.

2. SANATTA YENİDEN UYARLAMA VE ETKİLEŞİM

Sanatçılar çevresine, canlıya, doğaya içgüdüsel olarak hayranlık ve merak duyar. Gözlemleyerek, kendi süzgeçlerinden geçirerek tüm etkilendikleri konuları eserlerine yansıtma eylemi içindedirler. Sanatçılar, çevrelerini yapıtlarında yeniden yorumladıkları gibi, kendilerinin dışındaki başka sanatçıların sanat yapıtlarından da etkilenmişlerdir. Usta sanatçıların kişisel keşiflerini yeniden deneyimleyerek öğrenmek, incelemek veya yeniden yorumlama isteği duymuşlardır. "Sanatçı eserini oluşturmadan önce, dış çevresiyle etkileşimi ve esinlenmesi sonucunda eserlerini yaratır. Sanatçı, gerçeklik barındıran herhangi bir olay, ya da varlıktan esinlenebileceği gibi, bir başka sanat yapıtından da esinlenebilir" (Sözen, M., ve Tanyeli, U. (2014, s.101-102). Sanatta etkilenme ve mimesis/yansıtma iç güdüsüyle ilerlemeyi Sanat Tarihçisi İsmail Tunalı Estetik isimli kitabında aşağıdaki sözleriyle açıklamıştır;

Sanat felsefesinde bu etki ilk kez Mimesis (Yansıtma/Taklit) kavramıyla ortaya çıkmıştır. Mimesis'e göre; nesnelere dünyası, doğa sanatın yansıttığı her zaman en önemli konularından olmuştur. Mimesis (Yansıtma/Taklit) ; Sokrates, Platon ve Aristoteles'in sanat felsefelerinde ortaya çıkmıştır. Platon' a

göre etrafımızdaki tüm nesnelere, idealler dünyasının yansımasıdır. Sanat eserleri idealler dünyasındaki yansımanın yansımasıdır. Ona göre sanat, bizi gerçeklikten uzaklaştırır. Aristoteles'e göre ise Mimesis örneğinin sanat izleyicisinin esere bakarken eserdeki kişinin yada nesnelere ilgili önceden bilgiye sahip ise eseri beğenerek bir etkileşim gösterebilir. Daha önceden bilgi sahibi olmadığı, görmediği nesnelere karşısında ise izleyicide bir beğeni olarak bir etkileşim söz konusu olmaz (Tunali, 1989, s. 176-177).

Hayran olunan geçmiş dönemdeki sanat eserlerini yeniden uyarlayarak oluşturdukları sanat eserleriyle sanatçılar geçmiş ve bugünü eserlerinde birleştirmektedirler. Aristoteles'in Mimesis/Yansıma kavramı örneğindeki gibi izleyici önceden aşına olduğu bir başyapıtın başka bir sanatçı tarafından yeniden yorumlanmasına önceden bilgi sahibi olduğu eser olması nedeniyle beğenerek bir etkileşim gösterebilir. Yeniden uyarladıkları sanat yapıtlarıyla sanatçılar, eski sanat eserleri üzerinden yeni bir yol bularak, yeni bir yöntem geliştirebilirler. Günümüz sanat eleştirmenlerinden Hal Foster sanat eserlerinin yeniden uyarlanmasıyla ilgili; "Her resmin altında daima başka bir resim olduğunu" söylemiştir (Barrett, 2015, s. 302). Bu bağlamda Picasso'nun Post Impresyonist ressam Paul Cezanne'ın resimlerinden ve Afrika sanatından etkilenmesini, Henri Matisse'in oryantalist ressamlardan etkilenmesini, ya da günümüz çağdaş sanatının Dada sanat akımının temelleri üzerine oturduğunu söylemek yanlış olmayacaktır. Hal Foster'a göre; "Sanatçı sanat objelerinin üreticisinden çok işaretlerin manipülatörü haline gelir ve izleyici de görünür olanın tüketicisi ya da estetiğin pasif seyircisi olmak yerine mesajların aktif okuyucusu olur" (Barrett, 2015, s.302). Teknolojinin her geçen gün yeni bir icadından hemen sonra yeni bir keşfin bulunması gibi sanatta da süregiden bu yaratıcılık zinciri olması birbirlerinden farksızdır. Sanatta yeniden yorumlanan yapıtlar, kendinden önce olagelmış yaratıcı düşünceler üzerine yeni bir söz ve yorum kurularak ilerler. Yeniden uyarlama; Çin sanatında ilk kez MÖ 200 yılında yapılmıştır. Rönesans sanatçıları ise; kendilerinden önceki dönemlerin sanat eserlerinde kullanılan teknikleri öğrenmek için yeniden çalışmışlardır. 20. yüzyılın başlarında sanatta yaygınlık kazanmıştır (Grzymkowski, 2018, s. 44-45). Sanatçı erişilmez, yüce olan başyapıtları kendi dönemlerinde de yeniden ele alarak bu eserlerin kusursuzluğunu yeniden keşfetmek ister. Eski ile yeniyi kendi süçgecinden geçirerek yeni bir söz söyler. Sanatta yeniden uyarlama, kopyacılıktan farklıdır. Kopya; "Ünlü bir sanatçıya ait bir yapıtın bir başkasınca üretilen tıpkısıdır"(Sözen ve Tanyeli 2014, s. 176). Kopyacılıkta tıpkısının aynısı olması sanatçı için orijinal eseri belirtmemesi durumunda sahtecilik söz konusudur. "Uyarlamak/Kendine Mal etmek; Diğer sanatçılar tarafından üretilmiş imgeleri sahiplenmek, alıntıyla yorumlamaktır" (Barrett, 2015, s. 302). Sanatçı, yeniden uyarladığı eserlerinde yeni bir fikir ortaya sunar. Sanat eserlerinin yeniden uyarlanmasında sanatçının yeni bir sözü olmalıdır. Eser, kişisel yorumlar katılarak, özgün bir üslubla yeniden tanımlanmalıdır. Aksi durumda sanatçı kopyacılığa düşebilir.

3. 19. YÜZYILDA BATI SANATINDA JAPONİZM SANAT AKIMININ ORTAYA ÇIKIŞI

"Japonya'nın içe dönük bir ada ülkesi olması nedeniyle diğer ülkelerden kendini soyutlamıştır. 1543 yılında ilk kez Portekizliler Japonya'ya gitmişlerdir. 1853'te Amerikalı Amiral Perry, Japonya'nın Avrupa ve Amerika ile siyasi anlaşmalar yapmasını sağlamıştır" (Turani, 2000, s. 307). Batı ülkelerinin Japonya ile olan ticari ilişkilerinin yaygınlaşmasıyla Japon ürünlerinin

batı ülkelerinde ulaşılabilirliğinin artması ile aralarında kültürlerarası bir sentez oluşmuştur. Japonya kendi kültürünü koruyarak batı ülkeleriyle iletişim kurmuş, bu yönüyle batı ülkelerine farklı bir vizyon katmıştır. Japon sanatının diğer ülkelerle tanışması ise ülkelerarası ticari ilişkilerinin başlaması ile gerçekleşmiştir. “ Batı ülkelerine Japon Ukiyo-e baskıları ilk olarak çok ucuza satılan paketleme kağıdı olarak ulaşmış, değeri zamanla anlaşılmıştır. Batı sanatı, Japon sanatının peysaj resimleri, hayvan figürlü resimleri, porter resimleri ve natürmort resimleri karşısında etkilenmiştir” (Şahin, 2015, s. 100). Japonya'nın batı ülkeleriyle ilk kez tanışmasının ardından Japon sanatçıların eserleri batıda tam olarak sanat olarak algılanmadığı görülmüştür. “Japon sanatçıların ise Çin sanatından etkilendikleri ve eserlerine bu etkileri yansıttıkları görülür” (Turani, 2000, s. 307). Yeniden uyarılma, Japon sanatçıları için, başka bir kültürü tanımalarına, esinlenmelerine ve yeni bir sanatsal üretim metodu geliştirmelerine olanak sağlamıştır. Japon sanatında; 17. yüzyıldan 20. yüzyıla kadar olan Edo döneminde sanatçıları Ukiyo-e baskı resimleri yapmışlardır. “Bu türün ilk ürünleri kent yaşamını betimleyen panoramik sahnelerdir. Ukiyo-e resimleri ahşap baskı teknikleri kullanılarak gerçekleştirilmiştir” (Sözen ve Tanyeli 2014, s. 312). “Ukiyo-e sanatçıları ahşap üzerine sivri uçlu oyma aletler ile oyarak resimlerini çiziyorlardı. Daha sonra oyarak ahşap üzerine çizdikleri resimlerini mürekkep ile renklendirerek pirinçten yapılmış kağıtlar üzerine resimlerini basıyorlardı”(Eczacıbaşı Sanat Ansiklopedisi, 1997, s. 914). 19. yüzyılın ortalarında özellikle Fransız empresyonist sanatçıları Japon Sanatından etkilenmiştir. Ukiyo-e sanat eserleri, Japonizm sanat akımının ortaya çıkışını tetiklemiştir. Ukiyo-e resimlerinin etkisi Empresyonizm, Art Nouveau akımlarında yaygınlaşmıştır. Claude Monet, Berthe Morisot, Paul Gauguin ve Vincent Van Gogh'u derinden etkileyerek büyülemiş etkisi altına almıştır. (Paget, 2018, iç kapak s.1).

Şekil 1. Claude Monet, Giverny-Fransa'daki evinde halen sergilenen Japon Tahta Baskı Koleksiyonu.

Kaynak: https://mymodernmet.com/japanese-art-impressionism-japonizm/?fbclid=IwARourZmmmChoXdCdlw3hU_lcxpz-xCDNTiO-a4PdhZlxttHsdneWokOkzPSE (Erişim Tarihi: 29.11.2021)

Neyin sanat eseri olarak kabul edilmesinde en büyük etkiyi ise uluslararası sanat etkinliklerinde yer almasıyla yakalamıştır. “Japonya , 1867 yılında dönemin en önemli ve büyük sanat etkinliklerinden olan 4. Paris Dünya Fuarı'na katılmıştır. Japonya'nın bu fuara katılmasıyla Japon kültürü batı dünyasının dikkatini üzerine çekmiş ve Japon kültürünün yaygınlık göstermesini sağlamıştır” (Cheshire, 2019, s. 90). Böylece modern sanatın gelişimini şekillendiren bir hareket olan Japonizmi başlatmıştır (Paget, 2018, s. 7). Kimonolar, yelpazeler ve ipekli kumaşlar, Japon Ukiyo-e baskı resimleri ve Japon antikaları satan dükkanlar Paris'de mantar gibi

ortaya çıkmıştır. Fransızlar bu yeni harekete 'Japonizm' adını verdi. Sanatçılar, Japon sanatını bu kadar eşsiz kılan şeyleri anlamaya çalıştılar ve Japon sanatçıların eserlerinden ilham aldılar. Çoğu empresyonistler Japon Ukiyo-e baskılarını toplayarak Japon sanatından koleksiyon oluşturuyordu (Şekil 1). Japon resmi ve batı resmi arasında çeşitli farklılıklar bulunuyordu. Örneğin, Japon Ukiyo-e baskı resimleri, o zamanlar Avrupa sanatında neredeyse hiç olmayan bir derinlik yanılması yarattı (Fox, 2017). Paris'de karşılaştığı Japon sanatına hayranlık duyan Vincent Van Gogh, Japon üslubuna benzer bir manzara bulabilmek amacıyla 1888'de Fransa'nın güney şehirlerine gitti. Bu yolculuğunu gerçekleştirdikten sonra ressam Paul Gauguin'e yazdığı mektubunda izlenimlerinden bahsetmiştir: "Geçtiğimiz kış Paris'ten Arles'a yaptığım yolculukta hissettiklerim hala hafızamda. "Japonya'ya şurası benziyor olabilir mi, ya da şurası!" diyerek dışarıyı izlemiştim! Ne kadar çocukça değil mi?" (Bird, 2020, s. 53). Japon sanatının kendine özgü bir dili vardı. Japon sanatında betimlenen konular, seçilen renkler, ilüstrasyon tekniğine yakın bir dilde yorumlanmıştır. Ukiyo-e baskı resimleri oldukça naif resimlerdir ve Japon kültürüne has olan bir dili yansıtmaktadır. "Ukiyo-e baskı resimlerinde batının alıştığı kompozisyon düzenleri farklıydı. Çoğunlukla düzensiz bir kompozisyon hakimdir. Perspektif yoktur. Net ve canlı renkler kullanılıyordu. Batı sanatı için bu özellikler alıştıkları resim değerlerinden farklı ve yeni bir bakıştı" (Erdal ve Yılmaz, 2018, s. 26). Japon sanatı batı sanatına farklı ve yeni bir vizyon katmıştır. Japon resmi hassas ve duygusal çizgilere sahipti. Geleneksel ve kültürel öğeler ön planda olarak resmediliyordu. Çoğunlukla resimlerin konusu ; doğa, peysaj, gündelik hayat, avcılık, imparatorluk yada japon şiirlerini ve hikayelerini konu almıştır. Japonya yüzyıllarca kendi kültürünü koruyan özgün bir ülke olmuştur. Kendi kültürünü ve özgünlüğünü sanatıyla batı dünyasına göstermiştir. Bu durum dönemin batılı sanatçıları için merak uyandırıcı ve ilham verici olmuştur. "Japon sanatı gerçekçi ve gözlemcidir. Japonlar, doğayı resmetmeye Çinlilerden sonra başlamıştır. Avrupalılardan ise daha önce resmetmişlerdir" (Turani, 2000, s. 313). Kültürlerarası kaynaşmayla birlikte modernist bakış açısından farklı yeni bir bakış açısı arayan empresyonist sanatçılar ile Japon sanatçıları arasında sanatsal benzerlikler vardır: Gerçek yaşam sahnelerini resmetme ve yüceltme arzusu. Her ikisi de etrafında gördüklerini romantik, dünyevi bazen de alaycı olarak yeniden yaratmak istemişlerdir. Japon sanatı, kompozisyon, palet ve perspektif alanında devrim yaratmıştır. Japon sanatının cesur renkleri ve dramatik stilizasyonu ile dikkat çeken özellikleri birçok sanatçıya ilham kaynağı olmuştur (Tresadern, 2017).

4. JAPONİZM VE SONRASI JAPON SANATI'NIN YENİDEN YORUMLANMASI

19. Yüzyılın ortalarında Japon Ukiyo-e ahşap baskı resimleri Empresyonizm Sanat akımının öncü sanatçılarının ilgi odağı olmuştur. Empresyonist sanatçıların eserlerinde Japon sanatına olan ilgilerini yansıtmalarıyla Japonizm sanat akımının ortaya çıkmasında etkili olmuşlardır. Post Empresyonist ressam Vincent Van Gogh, resimlerinde Japon Ukiyo-e ahşap baskı resimlerini yeniden yorumlaması ile Japonizm sanat akımının öncü sanatçılarından olmuştur. Van Gogh, Japon tahta baskıların güçlü renklerinden ve net çizgilerinden büyülenmiştir. Avrupa sanatının Japon resminin imgelerindeki güçlü sadeliği öğrenmesi gerektiğini hissetmiştir (Odam, 2015, s. 30). Hollandalı ressam Vincent Van Gogh, kardeşi Theo'ya yazdığı mektubunda Japon sanatına hayranlığını dile getirmiştir;

Japonların, doğanın ortasında sanki kendileri de birer çiçekmiş gibi yaşayan Japonların bize öğrettiği neredeyse başlı başına bir din değil mi? Bana öyle geliyor ki, Japon resmini inceleyen herkes çok daha neşeli ve mutlu oluyor. Gelenek ve görenekle dolu bir dünyada aldığımız tüm eğitime ve yaptığımız çalışmalara karşın doğaya dönmeliyiz bence.... Japonların çalışmalarında her şeyin sonsuz bir açık seçiklik içinde olmasına gıptayla bakıyorum. Bu çalışmalar hiçbir zaman bıktırıcı değil ve hiçbir zaman aceleyle yapılmış gibi durmuyorlar. Soluk alıp vermek kadar basit görünüyorlar; bir figürü birkaç kesin ve emin çizgiyle bir ceket düğmesi iliklercesine kolaylıkla verebiliyorlar (Kür, 2006, s. 206).

Japon Ukiyo-e'lerinden etkilenen Vincent Van Gogh, Japon sanatının konularını, renk kullarımlarını kendi resimlerinde kullanmıştır. Van Gogh Paris'te yaşadığı dönemde Ukiyo-e baskı resimlerini Montmartre'daki dairesinin yakınında Japon Ukiyo-e ahşap baskı resimler satan dükkanlardan resimler toplayarak eserlerinde yeniden çalışmıştır. Resimlerin perspektif ve espası ile ilgilenmiş, Japon sanatındaki pürüzsüz yüzeyleri kendi sert fırça sürüşleriyle birleştirmiştir (Tresadern, 2017). Paris'te bulunduğu dönemde Van Gogh, döneminin empresyonist sanatçılarının Japon sanatına olan yaklaşımlarını incelemiştir. Japon Ukiyo-e ahşap baskılarının resim sanatındaki yeni gelişmeleri üzerindeki etkisine dair bir fikir edinmiştir. Özellikle Japon resmindeki çizgilerin kalitesine hayran kalmıştır. Van Gogh, Japon esintili çalışmalarına dekoratif elemanları, rastgele kopyaladığı kaligrafik sembolleri resminde kullanmıştır (Master-Pieces in the Van Gogh Museum, 2011, s. 52). Japon sanatçı Keisai Eisen (1790-1848)'in Oiran / Fahişe isimli resmini yeniden yorumladığı resminde Van Gogh, sarı bir fon kullanmıştır. Resmin sınırlarını çerçeve şeklinde bir kompozisyon oluşturmuştur (Şekil 2-3). Resmin çerçeve görünümünde resmedilen alanlarında doğa tasvirleri yer almaktadır (Kınay, 2010, s. 61-62). Japon kadını çevresinde nilüferler, turna kuşu, kurbağalar ve bambudan oluşan kompozisyonu geniş bir çerçeve içinde resmetmiştir. Turna kuşu ve kurbağalar, ondokuzuncu yüzyıl Paris'inde kadınların mesleğine atıfta bulunabilir, çünkü Fransa'da fahişeler için "grue" (turna) ve "grenouille" (kurbağa) sık kullanılan argo terimlerdir (Master-Pieces in the Van Gogh Museum, 2011, s. 53).

Şekil 2. (Solda) Keisai Eisen, Oiran / Fahişe, 1820, Ağaç Baskı

Şekil 3. (Sağda) Vincent van Gogh, The Courtesan, 1887

Kaynak: https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Oiran_Eisen_und_van_Gogh.png (Erişim Tarihi: 03.05.2021)

Şekil 4. (Solda) Katsushika Hokusai, Manga 12, Baskı resimleri (Serisinden), 1760-1849.

Şekil 5. (Sağda) Edgar Degas, "Banyo", 1886.

Kaynak: <https://ameblo.jp/akanekanon/entry-12335576078.html> (Erişim Tarihi: 14.08.2020)

Empresyonist sanatçı Edgar Degas (1834-1917), Japon sanatçıların günlük yaşamlarındaki anları resmettikleri çalışmalarından etkilenmiştir (Şekil 4-5). Japonların resmettiği günlük sıradan konuları; Saçını tarayan, banyoda oturan, ayakta duran, yıkanan vs. kadın figürleri kendi resminde yeniden uyarlayarak çalışmıştır. Japon ukiyo-e baskılarında figürlerin yüzleri genellikle gizlenmiştir veya tam olarak izleyiciye sunulmamıştır. Edgar Degas'ta Japon sanatından yeniden yorumladığı resimlerinde figürlerin yüzlerini tamamen göstermeyerek, genellikle arkadan, sırttan göstererek resmetmiştir (Aydın, 2017, s. 51-53). İngiliz ressam James Abbott Mcneill Whistler (1834-1903) ise; Porselen ülkesinden gelen Prensese isimli eserini Japon Ukiyo-e sanatçısı Torii Kiyonaga (1752-1815)'nin eserlerinden kendi tarzında yeniden yorumlayarak çalışmıştır (Şekil 6). Bu resimde Fransa-Yunanistan konsolosunun kızını Japon kültürünü yansıtarak resmetmiştir. Batılı bir kadını Japon kültürüne ait kimonolu ve yelpazeli giysiler içinde göstererek çizmiştir. Figürün arkasında geleneksel Japon desenlerinin yer aldığı bir paravan ve yerde halı bulunmaktadır. Sanatçı, Japon kültürüne ait eşyaları doğrudan resmine dahil etmiştir (Erdal ve Yılmaz, 2018, s. 29). Whistler'in batılı bir kadını Japon giysileri ve kültürüne ait nesnelerin bulunduğu bir mekanın içinde resmetmesiyle bu resmin batı dünyası üzerinde Japon kültürünün etkisini de gösterdiğini söyleyebiliriz.

Şekil 6. Porselen Ülkesinden Gelen Prensese, James Whistler, 1863-65

Kaynak : https://www.whistlerpaintings.gla.ac.uk/catalogue/image/?imageid-y050_001&mid-y050&xml=dat (Erişim Tarihi: 03.05.2021)

Amerikalı sanatçı Mary Cassatt (1844-1926)'de Japon sanatçı Kitagawa Utamaro (1753-1806)'nun resimlerinden etkilenerek resimler yapmıştır (Şekil 7). Banyo isimli eserinde sanatçı, Utamaro'nun Banyo Zamanı isimli eserindeki günlük hayattan bir kesiti izleyiciye sunmaktadır (Şekil 8). Çocuğunu yıkayan kadın figürlerin konusu, kompozisyonu ve pastel renk tonlarının kullanılmasıyla benzerlikler taşır. Benzer özellikler taşıyan Cassatt'ın resminde kadın ve çocuk batılı bir figür olarak karşımıza çıkmaktadır (Azılıoğlu ve Yılmaz, 2020, s. 588).

Şekil 7. Mary Cassatt, Banyo , 29.5 x 24.8 cm, Baskı Resim, 1890-91.

Kaynak: <https://www.metmuseum.org/art/collection/search/352206> (Erişim Tarihi: 17.08.2021)

Şekil 8. Kitagawa Utamaro, Banyo Zamanı, 37.3x25.1 cm, Baskı Resim, 1801

Kaynak: <https://www.metmuseum.org/art/collection/search/45477> (Erişim Tarihi: 17.08.2021)

Pablo Picasso (1881-1973)'da Japon sanatına ilgi duymuştur. Picasso en çok Shunga adı verilen Japonların erotik Japon baskı resimlerinden etkilenmiştir. Japon sanatında Bahar Resimleri de denilen Shunga, cinsel aktivitenin grafik görüntülerini içeren Japonya'da ortaya çıkan erotik bir sanatsal üslupla yapılmış resimlerdir. Shunga resimleri Japonya'da Edo döneminde (1600-1868) birçok sanatçı tarafından üretilmiştir (Artsy Editors, 2013). Picasso, Shunga baskı sanatçısı Isoda Koryusai (1735-1790)'nin resmini, kompozisyonları hemen hemen aynı olarak Abraso III-Mogins isimli baskı resminde yeniden yorumlamıştır (Şekil 9-10).

Şekil 9. Pablo Picasso, Abrazo III-Mogins, 1963, Baskı Resim.

Kaynak: <http://www.bcn.cat/museupicasso/en/exhibitions/temporals/imatges-secretes/rooms.html> (Erişim Tarihi: 18.06.2020)

Şekil 10. Isoda Koryusai, Lovers on a veranda with chrysanthemus (Detay), Baskı resim (Detay), 1776

Kaynak: <http://www.bcn.cat/museupicasso/en/exhibitions/temporals/imatges-secretes/rooms.html> (Erişim Tarihi: 03.07.2020)

Batılı sanatçıların Japon sanatından esinlenerek yeniden yorumladığı gibi Japon sanatçıları da kendi kültürlerine ait Ukiyo-e ahşap baskı resimlerini yeniden yorumlamaktadırlar. Japon sanatçı Ushio Shinohara (1932-), 1603-1868 yılları arasında Edo döneminin Ukiyo-e ahşap baskılarında betimlenen Japonların geleneksel oiran / fahişe görünümünü yeniden uyarlayarak çalışmıştır (Şekil 11). 1966 yılında Tokyo Sanat Galerisi'nde düzenlenen sergide Shinohara, Kadınlar Festivali / Doll Festival isimli büyük boyutlardaki resmini sergilemiştir. Pop sanatının canlı ve floresan renklerini içeren bu resimde sanatçı; geleneksel Japon genç kızlarını her yıl yapılan şenliklerle büyümelerini ve sağlıklarını kutlamalarını pop bir üslupla göstermiştir. Sanat Tarihçisi Flavia Frigeri'nin Pop Sanat adlı kitabında Kadınlar Festivali resiminde yer alan figürlerin kıyafetleri hakkında bilgiler yer almaktadır. Eserde yer alan ortadaki figürün üzerindeki kıyafetin Japon kültürüne ait olmayan batıya ait kot kumaştan olması ve fötr şapka takması dikkat çekmektedir. Sanatçı, Amerika'nın etkisiyle kot kumaş kullanımının dünyada yaygınlık kazanmasını vurgulayarak kültürel geleneklerinin sarsılabileceğini göstermek istemiştir. Resimde festival lideri, Oiran ve erkek fahişe yer alır. Geleneksel unsurlarla modern unsurların bir arada yer alması gibi kültürel zıtlıkları ve değişimleri vurgulayan Kadınlar Festivali, Japon pop sanat tarihinin önemli eserleri arasında yer alır (Frigeri, 2019,134-135).

Şekil 11. Ushio Shinohara, Doll Festival, 1966, Hyogo Prefectural Museum of Art (Yamamura Collection)

Kaynak: <https://www.tate.org.uk/whats-on/tate-modern/exhibition/ey-exhibition-world-goes-pop/artist-interview/ushio-shinohara> (Erişim Tarihi: 17.08.2020)

Amerikalı Çağdaş sanatçı Masami Teraoka (1936-), çalışmalarında Japon Ukiyo-e baskı resimlerine çağdaş yorumlar getirmiştir (Şekil 12). Sanatçı, Ukiyo-e Shunga baskı resimlerini ve Pop art tarzını resimlerinde birleştiriyor (Masami Teraoka, b.t., para.1-3).

1976 yılında yalnızca Japonya'da Mc. Donalds'ın altmış şubesi bulunmaktadır. Teraoka, Mc Donalds'ın kalitesiz hamburgerlerini Japonya'da ve dünyanın her yerinde satarak yaygınlaşmasını eserlerinde eleştirel bir bakış açısıyla yorumlamıştır. Mc. Donalds Hamburgerleri Japonya'yı İstila Ediyor isimli resim serileri yapmıştır. Resimlerini Amerikan kültürünün Japonya'da yaygınlaşmasına bir tepki olarak yorumlamış, doğu ve batı kültürünü birleştirmiştir (Robert, 2021).

Şekil 12. Masami Teraoka, Mc.Donald's Hamburgerleri Japonya'yı İstila Ediyor Serisinden, 1982

Kaynak: <https://pen-online.com/arts/when-mcdonalds-hamburgers-invade-japan/?scrolled=0> (Erişim Tarihi: 30.11.2021)

Çağdaş sanatçı Damian Hirst (1965)'de Japon sanatından ve kültüründen etkilenmiştir. Hirst, resimlerinde japonların geleneksel Bushido'sundan esinlenerek kiraz çiçeklerini soyutlamıştır (Şekil 13-14). Bushido, savaşan Japon soylularının günlük ve iş yaşamlarında kendilerini koruma yollarını açıklayan, Japonların geleneksel ilkelerinin listesidir. 1900'de japon yazar ve siyasetçi Nitobe Inazo, batılılara bir samurayın Japon geleneklerine göre uyması gereken tutum davranışları ve etik kurallarını anlatan Bushido'yu Japonya'nın Ruhü adlı kitabında açıklamıştır. Nitobe'nin Bushido hakkındaki açıklamasında: Japonlar, geleneksel çay törenlerinde sükunet içindedirler. Tehlike karşısında da çay törenlerinde olduğu gibi sükunette olmalarını ve bunu sağlamak için sekiz erdeme sahip olunması gerektiğinden bahsetmektedir. Bushido'daya göre sahip olunması gereken sekiz erdem; Adalet, Cesaret, Merhamet, Nezaket, Dürüstlük, Onur, Sadakat, Disiplin'dir (Heni Leviathan, 2020). Damian Hirst, Bushido'dan esinlenek kiraz çiçeklerini soyutladığı baskı resim serisinde Bushido'da sahip olunması gereken sekiz erdemi konu almıştır. Tüm erdemleri ve Japonya ile simgeleşmiş kiraz çiçeklerini soyutlayarak yeniden yorumlamıştır.

Şekil 13. Damian Hirst, Kiraz Çiçekleri Serisinden (Adalet), 2020
Kaynak: <https://leviathan.heni.com/the-virtues/> (Erişim Tarihi: 30.11.2021)

Şekil 14. Damian Hirst, Kiraz Çiçekleri Serisinden (Sadakat), 2020
Kaynak: <https://leviathan.heni.com/the-virtues/> (Erişim Tarihi: 02.12.2021)

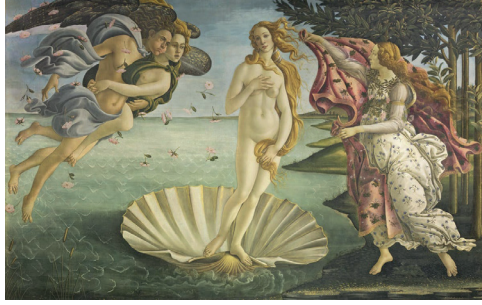
5. ÇAĞDAŞ SANATTA KATSUSHİKA HOKUSAI'NİN SANATININ YENİDEN UYARLANMASI ÜZERİNE ESER ANALİZLERİ

Japon ressam Katsushika Hokusai (1760-1849)'nin resimleri Japonizm sanat akımından günümüze sanatçılar tarafından çok sayıda yeniden yorumlanmıştır. Günümüz sanatçıları Hokusai'nin sanatından oldukça etkilenmekte ve çok sayıda yeniden yorumlayarak eserler üretmektedirler. Katsushika Hokusai 1760 yılında Japonya'nın Honjo şehrinde doğmuştur. Hokusai Ukiyo-e baskı resimlerini 1774 yılında yapmaya başlamıştır. Resimleri Empresyonist sanatçılardan özellikle; Claude Monet, Berthe Morisot, Paul Gauguin ve Vincent van Gogh'u çok etkilemiştir (Paget, 2018, s. 10). Japon sanatçı Katsushika Hokusai tarafından 1830-32 yıllarında yapılan Fuji'nin otuz altı manzarası baskı resim serisinden özellikle Kanagawa'daki Büyük Dalga isimli resmi günümüze değin birçok sanatçı tarafından çok sayıda yeniden yorumlanmış, esin kaynağı olmuştur (Şekil 15). Hokusai (1760-1849), Japon sanatının dünyada en çok bilinen şaheserlerini yaratmıştır. Eserleri dünyada büyük etki yaratmıştır. Baskıları, resimleri ve resimli kitapları Japonya'ya gelen ziyaretçiler tarafından toplanmış, Avrupa'da çoğaltılıp sergilenmiştir (Paget, 2018, s. 7). Kübalı sanatçı Consuelo Castaneda (1958), Japon sanatçı Katsushika Hokusai'nin Kanagawa'daki Büyük Dalga resmini Sandro Botticelli (1445-1510)'nin Venüs resmi ile birleştirerek yeniden uyarlamıştır (Şekil 16-17). Japon sanatının bir simgesi olan Hokusai'nin Kanagawa'daki Dalgaların Altında, Büyük Dalga olarak da bilinir. Çok sayıda sanatçı Büyük

Dalga resminden etkilenerek eserler üretmiştir (Paget, 2018, s.7). Sanatçı Castaneda'nın Botticelli'nin tablosunda Venüs'ün bir istiridye kabuğunun içinden çıkışını resmettiği eserinde Hokusai'nin köpüklü büyük dalga resimlerini kolaj tekniğiyle birleştirerek yeniden üretmiştir. Sanatçı ikonikleşen sanat yapıtlarına postmodern sentezler katarak yeniden yorumlamalar yapmaktadır (Girgin, 2018, s.99).

Şekil 15. Katsushika Hokusai, Kanagawa'daki Büyük Dalga (Fuji Dağı'nın Otuz Altı Manzarası serisinden), Tahta Baskı,1830-32
Kaynak: <https://www.metmuseum.org/art/collection/search/45434> (Erişim Tarihi: 10.01.2021)

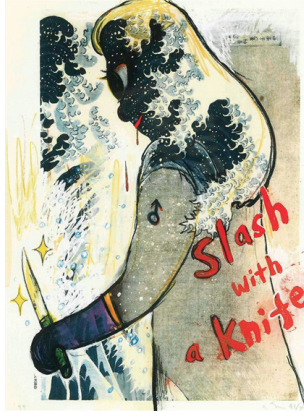

Şekil 16. Sandro Botticelli, Venüs'ün Doğuşu, 1485
Kaynak: <https://www.uffizi.it/en/artworks/birth-of-venus> (Erişim Tarihi: 11.12.2021)

Şekil 17. Consuelo Castaneda, Botticelli, Hokusai ve Köpekbalıkları, 1986
Kaynak: <https://consuelocastaneda.net/project/botticelli-hokusai-and-sharks-1986/> (Erişim Tarihi: 09.11.2020)

Çağdaş sanatçı Yoshitomo Nara (1959-), on altı ikonik baskının yeniden üretilmesi üzerine Ukiyo-e'ye punk saldırısı olarak adlandırılabilir bir seri yapmıştır. Kitagawa Utamaro (1753-1806)'nun resimlerinden esinlenmiştir. Utamaro'nun resimlerinden ve Hokusai'nin Büyük Dalga resminden esinlenerek çizdiği Bıçakla Kes isimli resminde figürü çivili bir yaka, burun, kulak ve meme ucu piercingi ile göstermiştir (Şekil 18). Havlusunun üzerinde "Eğlenceli Değil" yazmıştır. Nara, dilini gösteren, yere tüküren, silahları savunan, kötü kızları resmederek Ukiyo-e resimlerini yeniden yorumlamıştır. Resminde yanında bıçak taşıyan ve ağzından kan damlayan kötü görümlü bir figür bulunmaktadır. Geçmişin mütevazı Ukiyo-e şaheserlerini tam anlamıyla yok etmesi, üzerine yazılar yazması açık bir yapı bozum olarak görülebilir (Clark, 2017, s. 60).

Şekil 18. Yoshitomo Nara, Bıçakla Kes, 1999 (Yüzen Dünya Serisinden) Baskı Resim.

Kaynak: <https://www.mutualart.com/Artwork/Slash-with-a-Knife-by-the-Floating-World/oF5B3AE7EEDoBDA4> (Erişim Tarihi: 22.12.2021)

Şekil 19. Katsushika Hokusai, Ani Bir Rüzgar, (Fuji Dağının 36 Manzarası Serisinden), 1830-32

Kaynak: <https://www.metmuseum.org/art/collection/search/55735> (Erişim Tarihi: 05.12.2021)

Şekil 20. Jeff Wall, Ani Bir Rüzgar (Hokusai'den Sonra), Fotoğraf, 1993

Kaynak: <https://www.tate.org.uk/art/artworks/wall-a-sudden-gust-of-wind-after-hokusai-t06951> (Erişim Tarihi: 04.12.2021)

Hokusai'nin 1830-32 yılları arasında Ani bir Rüzgar isimli resminde Fuji dağının eteklerinde ani kuvvetli bir rüzgar tarafından savrulan insanlar resmedilmiştir (Şekil 19). Resimde rüzgara karşı şapkalarını tutarak direnen insanlar ve etrafa savrulmuş uçan kağıtlar bulunmaktadır. Rüzgardan sallanmakta olan ağaçlar ve dökülen yapraklar yer almaktadır. Fuji dağının dingin görüntüsüyle öndeki rüzgarın etkisiyle oluşan hareket resimde tezat bir görünüm sunmuştur (Met Museum collection, 2002). Çağdaş sanatçı Jeff Wall (1946) Hokusai'nin Ani Rüzgar isimli resmini yeniden yorumlamıştır (Şekil 20). Ani Rüzgar (Hokusai'den sonra) ismini verdiği fotoğraf çalışmasında aynı Hokusai'nin resminde olduğu gibi figürler ve ağaçlar rüzgara karşı direnmektedirler. Kuvvetli rüzgarın etkisiyle kağıtlar ve yapraklar uçmaktadır. Jeff Wall bu fotoğrafı için Hokusai'nin resmettiği rüzgarlı hava koşullarına benzeyen Kanada'daki Vancouver'de beş ay boyunca çalışmıştır. Jeff Wall'un fotoğrafında Hokusai'nin resminde olduğu gibi

iki figür rüzgardan şapkalarının sıkı sıkı tutarlarken biri havaya uçmuş olan şapkasına yukarıya doğru bakmaktadır. En solda duran figürün Hokusai'nin resminde olduğu gibi atkısı yüzüne doğru savrulmuş ve yüzünü kapatmıştır. Dinamik ve hareketli bir kompozisyona sahiptir. Hokusai'nin resminde figürler sazlıklar arasındadır. Arkada da Fuji dağı bulunmaktadır. Jeff Wall'un fotoğrafında ise düz kahverengi tarlalar ve ortada bir su kanalı bulunuyor (Manchester, 2003). Grafiti sanatçısı Banksy'nin New York caddesindeki resminde bir köprü'nün üzerinde Japon geleneksel kıyafetleri içindeki kadınlar gölge görünümde resmedilmiştir (Şekil 21). Bu grafiti resminde köprü'nün altında gene Japonya'da yetişen bozai bitkisi yer alır. Banksy'nin bu resminde Edo dönemi sanatçısı Hokusai'nin Tsutayanın Üstündeki Akçaağaç Yaprakları adlı resmiyle benzerlikler görülür (Şekil 22). Hokusai'nin geleneksel görümlü Japon resmi Banksy'nin grafiti resmiyle birleşerek yeniden yorumlanmıştır. Banksy'nin Japon figürlerini siyah gölge görünümünde resmetme tarzı Afro-Amerikan sanatçı Kara Walker (1969)'ın çalışmasını hatırlatmaktadır (Şekil 23) (Vartanian, 2013).

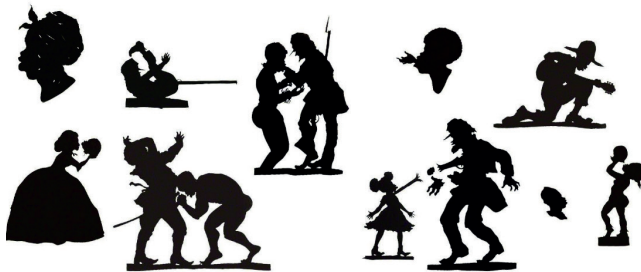

Şekil 21. Banksy, Grafiti, 2013

Kaynak: https://hyperallergic.com/88947/banksy-goes-japonaiserie-in-brooklyn/?fbclid=IwAR3PrYw47pvDjiGA1Xgkl9LLS_kZaz-mQqfyRwQbcw3MflzL2oOppu-87-J4,%20Banksy%20Brooklyn%27de%20Tribona%20Banksy%20Vandalize%27ye%20Japonca%20Gitti (Erişim Tarihi: 04.08.2020)

Şekil 22. Katsushika Hokusai, Maple Leaves On The Tsutaya, 1835 - 1836
Kaynak: <https://honoluluuseum.org/art/9011> (Erişim Tarihi: 24.10.2020)

Şekil 23. Kara Walker, Auntie Walker's Wall Sampler for Civilians, 2013

Kaynak: <http://jhadvisory.com/kara-walker-at-the-domino-sugar-factory/> (Erişim Tarihi: 04.08.2020)

Güney Londra'daki Camberwell Road ve Coldharbour Lane kavşağında, bir evin yan duvarında tersine boyanmış büyük dalga resmi, 1998'de Camberwell Sanat festivali sırasında bu evde yaşayan Dominic Swords ve arkadaşı tarafından yapılmıştır (Şekil 24). 2004 BBC televizyonu için yapılan Büyük Dalga resmi üzerine yapılan belgesel için röportajında; "Bu resim çok naif ve çok güçlü, doğadan yükselen her şeyi silip süpüren bir şey. O dalga buradaydı ve sonra gitti ..." (Clark, 2017, s. 56). Diyerek bahsedilmiştir.

Şekil 24. Dominic Swords, *The Great Wave* painted on a house in Camberwell, 1998.
Kaynak: <https://www.bbc.com/news/magazine-40830628> (Erişim Tarihi: 24.11.2020)

Çinli Sanatçı Ai Wei Wei (1957-), Japon sanatçı Hokusai'nin Kanagawa'da Büyük Dalga resmini bir seladon sır ile kaplayarak seramik ile yeniden yorumlamıştır (Şekil 25). Çinli ressam Ma Yuan(1160-1225)'in dalgaların tasvirinden ve Katsushika Hokusai'nin "Kanagawa'da Büyük Dalga isimli ünlü Japon tahta baskıdan esinlenmiştir. Gövdesi seladon sır ile kaplı bu eser, Çin'in porselen üretim merkezi Jiangxi Eyaletindeki Jingdezhen'deki ustaların yardımıyla oluşmuştur (Met Museum Collection, 2005).

Şekil 25. Ai Weiwei, *The Wave*, Sırlı Seramik, 2005
Kaynak: <https://www.metmuseum.org/art/collection/search/77470> (Erişim Tarihi: 03.05.2021)

Shiriagari Kotobuki (1958-), Hokusai'nin Fuji yanardağı seri resimlerinden birine ufak müdahaleler ile değiştirerek izleyiciyi şaşırtmakta, esprili bir görüntü ortaya çıkararak bu eseri yeniden yorumlamıştır (Şekil 26-27). Orijinal resim ile karşılaştırıldığında resmin anlaşılabilirliği ve etkisi artmaktadır. Hokusai'yi saygın bir şekilde yeniden yorumlayan Shiriagari Kotobuki; resimlerinde mizah içeren dokunuşlarıyla ilişkilendirdiği yaşamın bir teyidi ve yaratıcılığı arttırmanın temel bir aracı olduğu görüşünü vurgulamaktadır (The National Art Center Tokyo, 2020).

Şekil 26. Shiriagari Kotobuki, *Shaving to Become Even More Handsome from the series Nearly 36 Somewhat Ridiculous Views, 2017*

Kaynak: https://www.nact.jp/exhibition_special/2020/kotengendai2020/img/jrguide_en.pdf (Erişim Tarihi: 20.08.2020)

Şekil 27. Katsushika Hokusai, *Fine Wind, Clear Morning from the series Thirty-six views of Mount Fuji, 1830-32*

Kaynak: https://www.nact.jp/exhibition_special/2020/kotengendai2020/img/jrguide_en.pdf (Erişim Tarihi: 20.08.2020)

Şekil 28. Shiriagari Kotobuki, *Fuji'nin neredeyse otuz altı görüntüsü biraz komik, Shiriagari Kotobuki Sumida Hokusai Müzesi Koleksiyonu, 2021*

Kaynak: <https://artexhibition.jp/topics/news/20210423-AEJ402496/> (Erişim Tarihi: 25.11.2021)

Kotobuki Shiriagari, Hokusai'nin aynı resmine absürt ve espirili yorumlarını kattığı bir diğer çalışmasında Fuji dağını deniz altında bir görünüm oluşturarak resmetmiştir (Şekil 28). Çeşitli balıkları, deniz hayvanlarını, deniz yosunlarını eklediği çalışmasında Kotobuki, resmi mavi renkte resmetmiştir (Tokyo Web Editors, 2021).

Şekil 29. Hokusai, *Balıkçının Karısının Rüyası, Kağıt üzerine Gravür, 1814*

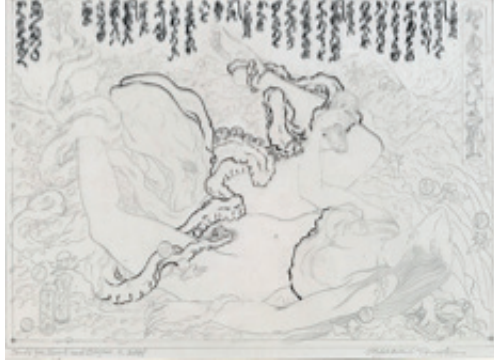
Kaynak: https://www.theartstory.org/artist/hokusai-katsushika/#pnt_1 (Erişim Tarihi: 29.11.2021)

Katsushika Hokusai'nin 1814 yılında yaptığı Balıkçının Karısının Rüyası isimli baskı resminde uzanmış bir kadın figürü ve dev bir ahtapot vücudunu sararken resmedilmiştir (Şekil 29). Japonya'da Edo dönemi sanatçıları tarafından popüler olan Shunga olarak bilinen erotik tarzdaki Japon baskı resimlerinin bir örneğidir. Hokusai'nin Balıkçının Karısının Rüyası isimli baskı resmi Japon resminin Shunga tarzındaki en iyi bilinen resimlerinden olmuştur. (Katsushika Hokusai-Progression Of Art The Dream Of The Fisherman's Wife, The Art Of Story, b.t., para. 1-10).

Şekil 30. Masami Teraoka, Sarah ve Ahtapot/Yedinci Cennet, Kağıt üzerine Gravür, 2001

Kaynak: <https://www.artsy.net/artwork/masami-teraoka-sarah-and-octopus-slash-seventh-heaven>(Erişim Tarihi: 30.11.2021)

Şekil 31. Masami Teraoka, Sarah ve Ahtapot Çalışması, Kağıt üzerine suluboya ve kurşun kalem, 2001

Kaynak: <https://www.artsy.net/artwork/masami-teraoka-study-for-sarah-and-octopus>(Erişim Tarihi: 30.11.2021)

Amerikalı çağdaş sanatçı Masami Teraoka (1936) resimlerinde Japonların Ukiyo-e baskı resimlerini ve Shunga tarzındaki erotik resimlerini, Amerikan Pop tarzındaki resimleriyle birleştirerek, çağdaş bir yorum getiriyor (Artsy Editors, 1982). Resimleri iki farklı kültürün duygusunu izleyiciye yansıtmıştır. Resimlerinde objeler, figürler, figürlerin aksesuarları gibi kullandığı elemanlar hem yaşadığı çağı hemde hayran olduğu geçmiş Japon sanatını simgeler. Katsushika Hokusai'nin Shunga tarzındaki Balıkçının Karısının Rüyası isimli eserinde Teraoka, Hokusai'nin resmindeki gibi uzanmış kadın figürlü ahtapotu ters yönde resmetmiş, fonda da Japon yazıları kullanmıştır. Uzanmış figürün ve ahtapotun altında Hokusai'nin dalgalarına benzeyen küçük dalga formları bulunur. (Şekil 30-31). Avustralyalı sanatçı Lin Onus (1948-1996)'un 1992 yapımı guaj çalışması şakacı ve ilginç başlığıyla dikkat çeker; Şu Anda Michael ve Ben Pub'a Doğru Kayıyoruz (Şekil 32). İskoç ve Aborjin kökenli sanatçı Onus, resminde kullandığı dingo olarak adlandırdığı köpek karakterini totem yani kutsal olarak kabul etmiştir. Burada arkadaşı sanatçı Michael Eather'i temsil eden bir tür balık türü olan vatozun üzerinde sörf yaparken resmetmiştir. Resimde meşhur büyük dalganın üstünde Dingo ve Vatoz tropik gökyüzüne doğru sörf yapmaktadırlar (Clark, 2017, s. 59).

Şekil 32. Lin Onus, Şu anda, Michael ve ben pub'a doğru kayıyoruz, Tahta baskı, 1992

Kaynak: <https://www.abc.net.au/news/2017-07-25/stingray-6/8729356?nw=0> (Erişim Tarihi: 29.08.2020)

Şekil 33. Muhamed Kafedzic, Başyapıt, Tual Üzerine Akrilik, 2014

Kaynak: <https://heiuip.uni-heidelberg.de/journals/index.php/transcultural/article/view/23706/17427?fbclid=IwAR1hMvkCxocUDLJr-mZ69xAxlule4R-cOUm5oaZlVD1ZsYJ3R5ol-qA1mMc> (Erişim Tarihi: 05.12.2020)

Bosna Hersek doğumlu sanatçı Muhamed Kafedzic (1977-) de sanat tarihinden ve Japon sanatından oldukça etkilenmiştir. Muhamed Kafedzic, eserlerinde pop sanatı ile geleneksel Japon Ukiyo-e baskı resimlerini birleştirerek yeniden yorumlamıştır. Pop sanatının en önemli temsilcilerinden Roy Lichtenstein'in sanatsal yaklaşımı ve tekniklerinden etkilenmiştir. Başyapıt isimli resimde Muhamed, usta sanatçı Hokusai'yi ve yanındaki kadın figürü çizgi roman tarzında resmetmiştir (Şekil 33). Resminde Ukiyo-e baskı resmindeki geleneksel figürler yer almakta ve aynı zamanda Pop bir üslupla resmedilmiştir. Yeniden uyarladığı resimlerinde kültürlerarası bir kaynaşma söz konusudur (Tunic, 2017, s. 259-283).

6. SONUÇ

Geçmiş sanat eserlerini yeniden yorumlayan sanatçılar, eskinin içinde yeniye bulmaktadırlar. Ortaya çıkan eser, yeniden yorumlayan sanatçının üslubuyla bütünleşir. Yeni bir söz ortaya koyulması ve eski görünümünden izleri barındırmasıyla eser, geçmiş ve günceli birarada içererek çift kimliğe sahip olmaktadır. Sanatçı, kendi kültürünü ve yaşadığı dönemin sanat anlayışını eserinde birleştirerek yeni bir ifade biçimini ortaya koymaktadır. Japonya'nın uzun yıllar içine kapanık bir ülke olarak yaşaması neyle Japon sanatı ve kültürü diğer ülkeler tarafından bilinmemekteydi. Japonya 1853'te ilk kez batı ülkelerine ticaret için açıldığında Japon sanatı anlaşılmamış, dekoratif ve ucuz süsleme kağıdı olarak algılanılmıştır. Japon sanatçıları 1867 yılın-

da 4. Paris Dünya Sanat Fuarına eserleriyle katılmasıyla batı sanatının dikkatini çekmiş, Japon sanatına olan bakış açısını değiştirerek sanat çevrelerince kabul görmüştür. Batı resimlerine göre Japon resimlerinin kompozisyon düzenlemeleri birbirlerinden farklı olmuşlardır. Kendine özgü perspektif anlayışı hakim olmuştur. Sanatçılar, Japon sanatının hassas ve yalın ifade biçiminden ve renk anlayışından etkilenmişlerdir. Japon resimlerinin yeni bir ifade biçimi ve bakış açısı kazandırması açısından sanattaki etkileri önemli olmuştur. Japon sanatı karşısında etkilenen Empresyonizmin öncü ressamı, ilk kez yeniden yorumladıkları Japon sanatıyla Japonizm sanat akımının ortaya çıkmasına neden olmuşlardır. Empresyonist sanatçılar ile Japon Ukiyo-e sanatçılarının çalışmaları incelendiğinde günlük yaşamdan sahnelerini resmetme biçimleri olarak izlenimci ve doğal tavırlarının benzerlik taşıdığı görülmektedir. Günümüz sanatındaki eserler incelendiğinde Japon sanatının ve özellikle Japon sanatçı Katsushika Hokusai'nin eserlerinin sanatçılar tarafından yeniden uyarlanması devam ettiği görülmektedir. Sanattaki bu kültürlerarası etkileşim güncelliğini korumaktadır. Katsushika Hokusai, Japon Ukiyo-e baskı ressamı arasında batı sanatında en çok yeniden yorumlanan sanatçılardan biri olmuştur. Japon sanatının usta ressamı Hokusai'nin çağdaş sanattaki yeniden yorumlanmış resimleri araştırılmış, sanatçıların yeniden yorumlama yaklaşımları incelenmiştir. Post empresyonist ressam Van Gogh'un kalın fırça darbeleriyle boyama tekniğini Japon resimlerinin hassas yaklaşımıyla birleştirmesi gibi, 20. yüzyıl sanatçıları da kendi sanatsal yaklaşımlarını japon sanatının karakteristik özellikleriyle birleştirerek yorumlamışlardır. Makalede eserlerinin yer aldığı çağdaş sanatçılardan örneğin; Nara Yoshitomo yapı bozum uygulayarak, Ai Wei Wei ise seramik tekniğinde, Ushio Shinohara pop tarzda, Banksy grafiti tekniğinde ve Ushio Shinohara eserine mizah katarak Japon sanatını yeniden yorumlamıştır. Yeniden yorumlanan eserler farklı sanat üsluplarının, dönemlerinin izlerinin ve farklı kültürel öğelerin birleşmesiyle tamamen yeni bir eser ortaya koymaktadır. Günümüzde bazı sanat çevreerince başka bir eserden esinlenme ve etkiler olsa da bu eğilim kolaycılık veya taklitçilik olarak karıştırılabilmektedir. Aksine başka bir eserden yeniden yorumlanarak özgün bir yapıt ortaya çıkmaktadır. Japon kültürüne ait olan Ukiyo-e baskı resimleri ilk olarak batıda paketleme kağıdı olarak kullanılan bir zanaat objesi olarak algılanmış daha sonra sanat olarak kabul görmüş olması da zanaat objelerine olan bakış açısının değişkenliğini de göstermektedir. Bu makale çağdaş sanatta yeniden yorumlanan yapıtların çokluğuna ve dünyadaki önemli sanat çevrelerce geçmişten günümüze özgün bir yapıt olarak kabul edildiğini vurgulamaktadır. Yeniden yorumlama konusu Japon sanatının yeniden yorumlanan yapıtları üzerinden araştırılarak örneklerle açıklanmıştır. "Japonizm Sanat Akımı'ndan Günümüze Batı Sanatında Japon Sanatının Yeniden Yorumlanması ve Katsushika Hokusai'nin Eserlerine Çağdaş Bir Bakış" konulu makale ile sanatta yeniden yorumlamanın tanımı önemli sanatçıların sanat eserleri üzerinden analiz yapılarak, bu türde yapılmış sanat eserlerinin algılanmasındaki eksiklikler açısından literatüre katkı sağlanması amaçlanmıştır.

KAYNAKÇA

Artsy Editors, (1982). Mc Donald's Hamburgers Invading Japan <https://www.artsy.net/artwork/masami-teraoka-mcdonalds-hamburgers-invading-japan-slash-chochin-me-2> adresinden 2021 yılında erişildi.

Artsy Editors, (2013). What is Shunga? <https://www.artsy.net/article/editorial-what-is-shunga> adresinden 2020 yılında erişildi.

Aydın, E. (2017). 19. ve 20. Yüzyıl Batı Resim Sanatında Yeniden yorumlamalar (Avrupa ve Uzak Doğu Etkileşimi). Balıkesir Üniversitesi Yüksek Lisans Tezi Yayınlanmış, Balıkesir.

Azılıoğlu, K., ve Yılmaz, M. (2020). James Tissot'un Eserlerinde Japonizm Etkisi. *ODÜ Sosyal Bilimler Araştırma Dergisi*, Cilt 3, Sayı 10, Sayfa 588.

Barrett, T. (2015). *Neden Bu Sanat? Çağdaş Sanatta Estetik ve Eleştiri*. İstanbul: Hayal Perest Yayınları.

Bird, M. (2020). *Sanatçı Mektupları*. İstanbul: Hayal Perest Yayınları.

Cheshire, L. (2019). *Sanatın Önemli Anları*. İstanbul: Hep Yayıncılık.

Clark, T. (2017). *Hokusai's Great Wave*. London: The British Museum Press.

Eczacıbaşı Sanat Ansiklopedisi (1997). İstanbul: Yapı Endüstri Merkezi Yayınları.

Erdal, G., ve Yılmaz, M. (2018). James Abbott Mc Neill Whistler'in Eserlerinde Japonizm Etkisi. *İdil Dergisi*, Cilt 7, Sayı 41, Sayfa 26.

Erhat, A. (2017). *Theo'ya Mektuplar*. İstanbul: Remzi Kitabevi.

Fox, D. (2017). Japonisme-The Influence of Japanese Art On Western Artists. <https://david-charlesfox.com/japonisme-influence-japanese-art-western-artists/?fbclid=IwAR232nfQx5R-98LBWxVj5CBssB6bTRa3Em6DIWbDvc-3HosjlZ3WAQJejZyw> adresinden 2020 yılında erişildi.

Frigeri, F. (2019). *Pop Sanat*. İstanbul: Hep Yayıncılık.

Girgin, F. (2018). *Çağdaş Sanat ve Yeniden Üretim. Alıntı, Öykünme, Kolaj, Taklit*. İstanbul: Hayal Perest Yayınları.

Grzymkowsk, E. (2018). *Leonardo da Vinci'den Andy Warhol'a Sanat Hakkında Bilmeniz Gereken Her Şey*. İstanbul: Say Yayıncılık.

Heartney, E. (2011). *Sanat ve Bugün*. İstanbul: Akbank Yayınları.

Heni Leviathan, (2020). Damien Hirst. https://leviathan.heni.com/the-virtues/?fbclid=IwAR1T-bFaRt73bgSOcf3Wxvma1RcU_HyFtrI7GH8J2eHg8ZYdilPA6o6NFdWw adresinden 2021 yılında erişildi.

Katsushika Hokusai-Progression Of Art, b.t. https://www.theartstory.org/artist/hokusai-katsushika/#pnt_1 adresinden 2021 yılında erişildi.

Kınay, T. (2010). Resimlerarasılık Yöntemiyle Vincent Van Gogh'un Japon Estamplarını Yeniden Resmetmesi, Süleyman Demirel Üniversitesi Yüksek Lisans Tezi Yayınlanmış, Isparta.

Kür, P. (2006). *Theo'ya Mektuplar*. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.

Manchester, E. (2003). A Sudden Gust of Wind (After Hokusai). <https://www.tate.org.uk/art/works/wall-a-sudden-gust-of-wind-after-hokusai-to6951> adresinden 2021 yılında erişildi.

Masami Teraoka, b.t. <https://www.artsy.net/artwork/masami-teraoka-study-for-sarah-and-octopus> adresinden 2021 yılda erişildi.

Master-Pieces in the Van Gogh Museum. (2011), Italy: Van Gogh Museum Enterprises B. V.

Met Museum collection, (2005) <https://www.metmuseum.org/art/collection/search/77470> adresinden 2020 yılında erişildi.

Met Museum Collection, (2002). <https://www.metmuseum.org/art/collection/search/55735> adresinden 2021 yılında erişildi.

Oddam, G. (2015). *This is Van Gogh*. London: Laurence King Publishing.

Paget, R. (2018). *Hokusai*. Slovakia: Taschen.

Robert, H. (2021). When Mc. Donald's Hamburgers Invade Japan. <https://pen-online.com/arts/when-mcdonalds-hamburgers-invade-japan/?scrolled=0> adresinden 2021 yılında erişildi.

Sözen, M., ve Tanyeli, U. (2014). Sanat Kavram ve Terimleri Sözlüğü. İstanbul, Remzi Kitabevi.

Şahin, H, (2015). Japonizmin Empresyonist Sanat Akımı Üzerine Etkileri. *İdil Dergisi*, Cilt 4, Sayı 18, Sayfa 100.

The National Art Center Tokyo. (2020). Timeless Conversations 2020: Voices from Japanese Art of the Past and Present. <https://www.nact.jp/english/exhibitions/2020/kotengendai2020/> adresinden 2020 yılında erişildi.

Tokyo Web Editors, (2021). Kotobuki Shiriagari A playful arrangement of Hokusai's masterpieces Parody exhibition at Sumida Hokusai Museum. <https://www.tokyo-np.co.jp/article/108512> adresinden 2020 yılında erişildi.

Tresadern, M. (2017). When east inspired west: the extraordinary influence of Japanese art. https://artuk.org/discover/stories/when-east-inspired-west-the-extraordinary-influence-of-japanese-art?fbclid=IwAR1laOqyRAgGrVEOq4S6Qq7VqD1ZbkoJDwz3o_OCWIKivyv423AHT-4hgkhw adresinden 2020 yılında erişildi.

Tunalı, İ. (1989). *Estetik*. İstanbul: Remzi Kitapevi.

Tunic, S. (2017). Ukiyo-e between Pop Art and (Trans)cultural Appropriation: On the Art of Muhamed Kafedzic (Muha). *The Journal of Transcultural Studies*, Vol 8, No 1, Page 259-283.

Turani, A. (2000). Dünya Sanat Tarihi. İstanbul, Remzi Kitapevi.

Vartanian, (2013). Banksy Goes Japonaiserie in Brooklyn, Tribeca Banksy Vandalized. https://hyperallergic.com/88947/banksy-goes-japonaiserie-in-brooklyn/?fbclid=IwAR3PrYw47pv-DJiGA1XgkI9LLS_kZazmQqfyRwQbcw3MfIzL2OOppu-87-J4,%20Banksy%20Brooklyn%27de%20Tribona%20Banksy%20Vandalize%27ye%20Japonca%20Gitti adresinden 2020 yılında erişildi.